

НАШІ ЮВІЛЯРИ

В. О. ЛОЗОВОЙ — НАУКОВЕЦЬ І ПЕДАГОГ

12 грудня 2013 р. виповнилося 75 років від дня народження, 50 років науково-педагогічної діяльності та 60 років трудової та громадської роботи відомого діяча науки і освіти України, знаного вченого-філософа, талановитого педагога, доктора філософських наук, професора, заслуженого працівника народної освіти України, кавалера ордена «За заслуги» III ступеня, лауреата Премії імені Ярослава Мудрого за видатні заслуги в галузі підготовки юридичних кадрів, завідувача кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, державного стипендіата України **Віктора Олексійовича Лозового**.

Віктор Олексійович Лозовой народився 12 грудня 1938 р. у м. Харкові в родині робітників. Свій трудовий шлях розпочав після 7-го класу Дергачівської середньої школи № 1, коли пішов працювати на виробництво в серпні 1954 р. Одночасно він навчався в Дергачівській середній школі робітничої молоді, яку закінчив 1958 р.

Відслуживши в лавах Радянської Армії (1958–1961 рр.), 1961 р. В. О. Лозовой вступив на історичний факультет Харківського державного університету ім. О. М. Горького. Після закінчення університету (1966 р.) одержав призначення у Харківський політехнічний інститут ім. В. І. Леніна на посаду асистента кафедри наукового комунізму. Викладацьку роботу в цьому навчальному закладі (нині — Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут») поєднував з активною громадською діяльністю. У 1968–1972 рр. був обраний і працював головою студентського профспілкового комітету політехнічного інституту. За сумлінність, відповідальне став-

лення до обов'язків, принципів 1970 р. був нагороджений медаллю «За доблесний труд».

У 1972–1974 рр. В. О. Лозовой навчався в аспірантурі Харківського державного університету ім. О. М. Горького і на громадських засадах завідував студентським відділом Харківського обласного комітету профспілки працівників освіти, вищої школи та наукових закладів. 1974 р. повернувся до викладацької діяльності у Харківському політехнічному інституті.

1976 р. Віктор Олексійович захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності 09.00.02 — теорія наукового комунізму та здобув науковий ступінь кандидата філософських наук, а 1982 р. одержав учене звання доцента. 1977 р. був призначений науковим керівником соціологічної лабораторії з проблем виховання студентів, а 1979 р. — завідувачем кафедри етики, естетики і наукового атеїзму ХПІ. За сумлінну працю його тричі нагороджували знаками «Переможець соціалістичного змагання» Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР і Центрального комітету профспілки працівників освіти, вищої школи та наукових закладів.

З 1985 р. науково-педагогічна діяльність В. О. Лозового пов'язана з Харківським юридичним інститутом (нині — Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого). За вагомий внесок у справу підготовки фахівців-юристів 1990 р. його нагороджено Почесною грамотою Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти Української РСР.

1990 р. В. О. Лозовой очолив створену в Харківському юридичному інституті за ініціативою ректора В. Я. Тація та академіка, першого проректора В. В. Сташиса кафедру основ мистецтв і культури, яку пізніше перейменували на кафедру культурології. Незмінним завідувачем цієї кафедри Віктор Олексійович є й дотепер.

1991 р. він захистив дисертацію зі спеціальності 09.00.01 — діалектичний та історичний матеріалізм і здобув ступінь доктора філософських наук, а 1992 р. йому присвоєно вчене звання професора.

Наукові інтереси доктора філософських наук, професора В. О. Лозового пов'язані з проблемами виховання і самовиховання особистості, професійної етики юриста. Він є автором понад 200 наукових праць (обсягом 165 друк. арк.), що високо оцінені як ученою громадськістю, так і практичними працівниками, чия діяльність пов'язана з освітньою, юридичною, культурно-освітньою сферами. В. О. Лозовой індивідуально та у співавторстві опублікував 19 монографій, 11 підручників і навчальних посібників із грифом МОН України.

Уперше в Україні В. О. Лозовой розробив філософсько-соціологічну концепцію самовиховання особистості, фундаментальним положенням якої є діяльнісно-забезпечувальна та ціннісна природа самовиховання. Визначено багаторівневу сутність процесу самовиховання, єдність соціальної адаптації,

соціальної саморегуляції та самостворення. Розкрито соціально-психологічний механізм самовиховання, виявлено соціальні функції, типологію, особливості та закономірності цього процесу. Особливу увагу в наукових розвідках В. О. Лозовой приділив аналізу феномену самовиховання різних соціально-демографічних груп, насамперед молоді, дослідив можливості педагогічного регулювання процесу самовиховання, його активізації.

В. О. Лозовой довів, що в системі самовиховання важливим напрямом є самоосвіта особистості, виявив природу, зміст, модулі самоосвітнього процесу, підкреслив значущість його соціальної детермінації. Практична цінність наукових розвідок, присвячених цій актуальній проблемі, полягає у тому, що В. О. Лозовой запропонував варіанти соціальної політики, спрямованої на забезпечення активізації самоосвіти як одного із чинників самовиховання.

Про значущість концептуальних положень наукових розвідок В. О. Лозового свідчить результативність діяльності фахівців, які працюють у просторі заснованої ним наукової школи. Під його керівництвом захищено 14 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, які присвячені проблемам виховання і самовиховання, а також самовдосконаленню особистості (як загальнокультурного, так і професійного). Він був консультантом двох захищених докторських дисертацій, присвячених виявленню і розвитку творчого потенціалу особистості. Учні-науковці, вихованці В. О. Лозового викладають як у вищих навчальних закладах України, так і за її межами. На кафедрі, яку очолює В. О. Лозовой, працюють п'ять кандидатів наук, котрі продовжують досліджувати проблеми, окреслені їхнім науковим керівником.

В. О. Лозовой опонував на захисті 14 докторських та 31 кандидатської дисертації. Про поцінування науковця свідчить і залучення його до праці у спеціалізованих учених радах із захисту дисертацій. Високий науковий авторитет В. О. Лозового підтверджує і залучення його до співпраці в редколегіях восьми наукових видань.

За ініціативою В. О. Лозового під його науковим і організаційним керівництвом видано перший в Україні словник «Морфологія культури. Тезаурус» (Х., 2007), монографію «Еволюція етосу юриста в Україні (історичний та соціально-психологічний нарис)» (Х., 2011). Він є засновником щорічних обласних методологічних та методичних семінарів із культурології, які за підтримки Харківської обласної адміністрації проводяться для викладачів у навчальних закладах II–IV ступенів акредитації.

Значне місце в діяльності В. О. Лозового посідає співпраця з кафедрою ЮНЕСКО, де він бере участь в атестації магістрів, підготовку яких здійснює ця кафедра (голова ДЕК).

Наукова, навчальна, методична та виховна діяльність В. О. Лозового високо оцінена державою: 1990 р. він нагороджений Почесною грамотою Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти Української РСР за багато-

річну сумлінну працю з підготовки юридичних кадрів; 1995 р. йому присвоєно почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України»; 1995 р. нагороджено Почесною грамотою Міністерства освіти України за багаторічну сумлінну працю та особистий внесок у розвиток правових засад української державності, підготовки висококваліфікованих юридичних кадрів; 2000 р. — Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України за сумлінну працю в ім'я розбудови незалежної України та за успіхи у справі навчання, виховання та підготовки кваліфікованих спеціалістів; 2003–2004 рр. йому призначено стипендію імені Василя Каразіна від Харківської обласної державної адміністрації за особисті досягнення в галузі науки, вагомий внесок у розв'язання науково-технічних та соціально-економічних проблем Харківської області; 2004 р. нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня; 1999, 2006 рр. він дипломант, переможець Харківського обласного конкурсу «Вища школа Харківщини — кращі імена» (у номінації викладач гуманітарних дисциплін); 2007 р. його визнано лауреатом Премії імені Ярослава Мудрого за видатні заслуги в галузі підготовки юридичних кадрів; 2008 р. нагороджено Почесною грамотою Міністерства юстиції України; 2009 р. він одержав подяку Харківського міського голови; 2010 р. нагороджено Почесною грамотою Харківської обласної профспілки працівників освіти і науки України та почесною грамотою Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого; 2012 р. він одержав подяку Харківського міського голови та грамоту Харківської обласної ради; 30 липня 2013 р. Указом Президента України вченому як видатному діячеві науки призначено державну стипендію.

Особливої поваги і шани заслуговують людські якості, які притаманні В. О. Лозовому: незвичайна доброзичливість, уважність до колег і студентів, увічливість, доброта, приязність, повсякчасна готовність надати слушну пораду, допомогти у скрутну хвилину. Порядність і принциповість, культура поведінки, ерудованість вирізняють керівника, педагога, науковця, порадника В. О. Лозового. Студентство, учні, колеги шанують і люблять Віктора Олексійовича не тільки за його високі досягнення як науковця, ефективність діяльності на посаді завідувача кафедри, а й за високі моральні якості, які він постійно сповідує і втілює у повсякденне життя. Для колективу кафедри, студентів, колег В. О. Лозовой став Учителем, Батьком, Порадником. Його доброта, чесність, гідність є прикладом для всіх, хто живе і працює поруч із ним.

Л. В. Анучина, професор кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

В. М. Пивоваров, доцент кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

О. А. Стасевська, доцент кафедри культурології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого